

OHRID SCHOOL OF LAW 2020

IURIDICA PRIMA

Institute for Legal – Economic Research and Education

International Scientific Conference
OHRID SCHOOL OF LAW
2020

11
12

*The Future of the Law:
Facing the Challenges of Covid 19*

IURIDICA PRIMA

11-12

IURIDICA PRIMA

Institute for Legal – Economic Research and Education

7-th International Scientific Conference

OHRID SCHOOL OF LAW

2020

*The Future of the Law:
Facing the Challenges of Covid 19*

22-25 October 2020 Ohrid

11-12

Издавач:

Институт за правно-економски истражувања и едукација

ЈУРУДИКА ПРИМА

Димо Хаџи Димов 8/1-1 Скопје, Република Македонија

iuridicaprima.mk

iuridicaprima@gmail.com

Publisher:

Institute for Legal-Economic Research and Education

IURIDICA PRIMA

Dimo Hadzi Dimov 8/1-1 Skopje, Republic of Macedonia

iuridicaprima.mk

iuridicaprima@gmail.com

За издавачот:

Проф. д-р Ангел Ристов

Претседател на Институтот IURIDICA PRIMA

For the Publisher:

Angel Ristov, Phd

Associate Professor Faculty of Law Iustinianus Primus

University "Ss. Cyril and Methodius" Republic of North Macedonia

Печати:

Стоби Трејд

Print:

Stobi Trejd

Зборникот на трудови – Охридска школа на правото
е достапен на EBSCO базата Legal Source, како и на www.iuridicaprima.mk

Collection of Papers – Ohrid School of Law is available on
<http://www.ebscohost.com/public/legal-source>
<http://www.iuridicaprima.mk/downloads>

IURIDICA PRIMA

Институт за правно економски истражувања и едукација

7-ма Меѓународна научна конференција

ОХРИДСКА ШКОЛА НА ПРАВОТО

2020

*Иднината на правото:
Наспроти предизвиците од Covid 19*

22-25 Октомври Охрид 2020

11-12

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

34(082)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција Охридска школа на правото (6 ; 2020 ;
Охрид)

Охридска школа на правото : 2020. Иднината на правото : соочувајќи
се со предизвиците на Covid 19 / 6-та Меѓународна научна конференција,
22-25 Октомври Охрид 2020 ; [главен и одговорен уредник Ангел Ристов]. -
Скопје : Институт за правно-економски истражувања Јуридика Прима, 2020.
- 2 св. (328 ; 317 стр.) : илустр. ; 25 см

Трудови на повеќе јазици. - На преднасл. стр.: Ohrid school of law 2020.
Future of the law : facing with the chalanges of Covid 19 / 6-th
International Scientific Conference 22-25 October Ohrid 2020. - Фусноти
кон текстот. - Библиографија и summaries кон одделни трудови

ISBN 978-608-66152-7-7 (кн. 11)

ISBN 978-608-66152-8-4 (кн. 12)

а) Право -- Зборници

COBISS.MK-ID 52807173

Institute for Legal – Economic Research and Education
IURIDICA PRIMA

Editor –in-chief: Professor Angel Ristov, PhD
Secretary: Ilija Rumenov, PhD

International Editorial Board:

PhD, Ivan Ruschev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria; Phd, Mihail Malchev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria; PhD, Barbara Novak, Faculty of Law, University in Ljubljana, Republic of Slovenia; PhD, Velibor Korać, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro; PhD, Ilija Vukčević, Faculty of Law, University, Donja Gorica, Podgorica, Republic of Monte Negro; PhD, Nenad Tešić, Faculty of Law, University in Belgrade, Republic of Serbia; PhD, Novak Krstić, Faculty of Law, University in Nis, Republic of Serbia; PhD, Marko Bevanda, Faculty of Law, University in Mostar, Republic of Bosnia and Hercegovina; PhD, Radenko Jotanović, Faculty of Law, University in Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Hercegovina; PhD, Sanja Gongeta, Republic of Croatia, College of Applied Sciences Lavoslav Ružički in Vukovar, Republic of Croatia; PhD, Lidija Šimunović, Faculty of Law, University in Osijek, Republic of Croatia; PhD, Marko Tomljanović, Faculty of Economics and Business, University in Rijeka, Republic of Croatia; Seregin Andrej Viktorovich, Assistant Professor, Candidate on Legal Sciences, South Federal University, Rostov on Don, Russian Federation; PhD, Ivana Shumanovska Spasovska, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia; PhD, Lazar Jovevski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia; PhD, Jovan Zafirovski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; PhD, Ilija Rumenov, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; LLM, Ilija Manasiev, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of North Macedonia; PhD, Toni Gjorgiev, Military Academy, Skopje, Republic of North Macedonia, PhD, Zoran Jovanovski, Military Academy, Republic of North Macedonia; PhD, Milica Shutova, Faculty of Law, University “Goce Delchev, Stip, Republic of North Macedonia; PhD Ivica Josifovic, Faculty of Law, University “Goce Delchev, Stip, Republic of North Macedonia; PhD, Bekim Nuhija, Faculty of Law, South East European University, Tetovo, Republic of North Macedonia; PhD, Arta Selmani Bakiu, Faculty of Law, South East European University, Tetovo, Republic of North Macedonia; PhD Irma Bairami, Faculty of Law, State University in Tetovo, Republic of North Macedonia; LLM, Marjan Kocevski, Notary Public, Skopje, Republic of North Macedonia.

Институт за правно-економски истражувања и едукација
ЈУРИДИКА ПРИМА

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Ангел Ристов
Секретар: доц. д-р Илија Руменов

Меѓународен уредувачки одбор:

Д-р д-р Иван Русчев, Правен факултет Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија; Д-р Михаил Малчев, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија; Д-р Барбара Новак, Правен факултет, Универзитет во Љубљана, Република Словенија; Д-р Илија Вукчевиќ, Правен факултет, Универзитет Доња Горица, Подгорица, Република Црна Гора; Д-р Велибор Кораќ, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора; Д-р Ненад Тешиќ, Правен факултет Универзитет во Белград, Република Србија; Д-р Новак Крстиќ, Правен факултет Универзитет во Ниш, Република Србија; Д-р Марко Беванда, Правен факултет Универзитет Мостар, Република Босна и Херцеговина; Д-р Раденко Јотановиќ, Правен факултет Универзитет во Бања Лука, Република Српска, Босна и Херцеговина; Д-р Сања Гонцета, Колец на применети науки Лавослав Ружички, Република Хрватска; Д-р Лидија Шимуновиќ, Правен факултет, Универзитет во Осиек, Република Хрватска; Д-р Марко Томљановиќ, Факултет за економија и бизнис, Универзитет во Ријека, Република Хрватска; Серегин Андреј Викторович, кандидат на правни наука Јужниот федерален универзитет во Ростов на Дон, Руска Федерација; Д-р Ивана Шумановска Спасовска, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје; Д-р Лазар Јовевски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје; Д-р Јован Зафировски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Д-р Илија Руменов, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје; М-р Илија Манасиев, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје; Д-р Тони Ѓоргиев, Воена Академија „Михајло Апостолски“ Скопје; Д-р Зоран Јовановски, Воена Академија „Михајло Апостолски“ Скопје; Д-р Милица Шутова, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип; Д-р Ивица Јосифовиќ, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип; Д-р Беким Нухија, Правен факултет, Универзитет ЈИЕ Тетово; Д-р Арта Селмани Бакиу, Правен факултет, Универзитет ЈИЕ Тетово; Д-р Ирма Бајрами, Правен факултет, Државен универзитет во Тетово; М-р Марјан Коцевски, нотар во Куманово.

СОДРЖИНА / CONTENTS

ПРЕДГОВОР EDITORIAL NOTE.....	11
ТРУДОВИ / ARTICLES	
Проф. д-р Светомир Шкарик ЕВРОПСКО УСТАВНО ПРАВО И ЕВРОПЕИЗАЦИЈАТА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВНА МИСЛА.....	13
Проф. д-р Иван Русчев* ОГРАНИЧАВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТТА НА ЛИЦА, КОИТО НЕ СА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ ПРИ ПРИДОБИВАНЕТО НА ВЕЩНИ ПРАВА В СТРАНАТА.....	29
Проф. д-р Ангел Ристов ВЛИЈАНИЕТО НА ВИРУСОТ КОВИД 19 НА ГРАЃАНСКОТО ПРАВО..	43
Проф. д-р Зоран Јовановски ТЕК НА ПРВОСТЕПЕНА ПОСТАПКА СО ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ И ЗАКЛУЧОК ВО СУДСТВОТО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА.....	51
Prof. dr Vladimir Kozar Doc.dr Vanda Božić UGOVOR O OSIGURANJU I PРАВNA PRIRODA REGRESNOG ZАНТЕВА.....	63
Проф. д-р Тони Ѓоргиев М-р Гоце Стоиловски ПРЕКУ ПРИВАТИЗАЦИЈА НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ ДО ГОСПОДАРЕЊЕ СО СВЕТОТ.....	79
Проф. д-р Елена Давитковска д-р Ирина Мајовски РАБОТАТА НА ЈАВНИТЕ ОРГАНИ ВО УСЛОВИ НА ПАНДЕМИЈА ОД КОВИД-19.....	107

Bekim Nuhija, PHD Stefani Stojchevska Arta Selmani, PhD THE INFLUENCE OF MILITARY INTELLIGENCE UPON INTERNATIONALRELATIONS.....	125
Ivica Josifovic, Phd Igor Kambovski THE ROLE OF NATIONAL PUBLIC PROSECUTORS VIS-À-VIS THE EUROPEAN ARREST WARRANT.....	141
Д-р Јорданка Галева ВЛИЈАНИЕТО НА МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ПРАШАЊА ВРЗ ПРАВНАТА РЕГУЛАТИВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И КРАЛСТВОТО ДАНСКА.....	155
Проф. д-р Драги Рашковски ДИГИТАЛНИТЕ ПАРТИИ ВО ПРАВНИОТ И ПОЛИТИЧКИОТ ЖИВОТ.....	183
Доц. д-р Михаил Малчев ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАЖНЯВАНЕ НА НЕДЕЛИМИ ПРАВА, ПРИДОБИТИ ЧРЕЗ НАСЛЕДЈАВАНЕ.....	195
доц. д-р Елена Нешовска Ќосева ИДНИНАТА НА МЕЃУНАРОДНОТО И МАКЕДОНСКОТО ДАНОЧНО ПРАВО: СООЧУВАЈЌИ СЕ СО ПРЕДИЗВИЦИТЕ ПО ИМПЛЕМЕНТИРАЊЕТО НА БЕПС ИНКЛУЗИВНАТА РАМКА НА ОЕЦД.....	221
Доц. д-р Ирма Бајрами ИСПИТУВАЊЕ НА НАСЛЕДСТВОТО ПРЕД НОТАРОТ.....	241
Д-р Калтрина Зеколи Шаќири ТЕНДЕНЦИЈА ЗА ЛИБЕРАЛИЗИРАЊЕ НА РАЗВОДОТ НА БРАКОТ ВО ЕВРОПСКИТЕ ЗЕМЈИ (КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА).....	257
д-р Роза Гурмешевић УТИЦАЈ АЛГОРИТАМСКИХ СИСТЕМА НА ЉУДСКА ПРАВА У ДИГИТАЛНОМ ДОБУ.....	279

м-р. Александар Шопов СУДСКА ЕТИКА.....	303
Невена Јовановић НОВИ ПРАВНИ ИЗАЗОВИ КОРЗ ПРИЗМУ САВРЕМЕНИХ БЕЗБЕДНОСНИХ ПРЕТЊИ.....	325
Jovana Anđelković, MA Nevena Jovanović, MA EVROPSKI STANDARDI PRAVNOG STATUSA DRŽAVNIH SLUŽBENIKA	341
Емилија Алексовска Попоска ИСТРАЖУВАЊЕ НА СЛУЧАИ ОД ПРАКСА ЗА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ.....	355
м-р Ирена Чупона ВЛИЈАНИЕТО НА КОВИД 19 ВРЗ БРАЧНИТЕ И СЕМЕЈНИТЕ ОДНОСИ.....	375
м-р Вероника Рашковска ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА СЛОБОДА НА ИЗРАЗУВАЊЕ КАЈ ДИГИТАЛНИТЕ МЕДИУМИ ПРЕКУ ФИНАНСИРАЊЕ ОД СТРАНА НА ДОНАТОРИ ВО РАМКИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА.....	385
м-р Андреа Здравковска ЗАЈАКНУВАЊЕТО НА МЕРКИТЕ ЗА ЗАШТИТА ОД СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО КАКО ПРАВЕН ОДГОВОР НА ПРЕДИЗВИЦИТЕ ОД КОВИД 19.....	401

ТЕК НА ПРВОСТЕПЕНА ПОСТАПКА СО ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ И ЗАКЛУЧОК ВО СУДСТВОТО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

35.077.3:340.13(497.7)
Review paper

Апстракт: Со овој закон се уредува постапката за осигурување на заштитата на правата и правните интереси на физичките лица, правните лица и друштвите странки, како и заштитата на јавниот интерес по која се должни да постапуваат министерствата, организациите на државната управа, организациите утврдени со закон, државните органи, правните и физичките лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, како и организациите на општината, на Градоп Скопје и општините во Градоп Скопје, која во вршењето на своите законски надлежности, постапуваат, решаваат и преземаат други управни дејствија во управни работи. Основата на оваа изработка ќе биде илестко на првостепената постапка, нејзиното покренување и воведување на истата. При воведување надлежниот орган не е должен да донесе некаков формален акт дека постапката е зайочната, односно не се бара претходно донесување на формален заклучок или решение.

Клучни зборови: управна постапка, покренување на постапка, странка, орган, интерес закон, барање, жалба, решение, заклучок.

Примена на законот и употреба на јазиците и писмата

Овој закон се применува за сите управни дејствија на јавните органи и на давателите на услуги. Со посебните закони одделни закони

* Воцреден професор, Воена академија „Генерал Михаило Апостолски“, Скопје
zoranjovanovski43@gmail.com

може да се уредат поинаку од овој закон, доколку не се во спротивност со основните начела и целта на овој закон и не ја намалуваат заштитата на правата и правните интереси на странката загарантирана со овој закон.

Во управната постапка службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилично писмо. Во управната постапка што се води во орган на државната управа, другите државни органи, органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје, правните и други лица на кои со закон им е доверено вршење на јавни овластувања, друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, се користи во согласност со Законот за употреба на јазик кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Северна Македонија и во единиците на локалната самоуправа. Странките и другите учесници во постапката кои не се државјани на Република Северна Македонија, а не го разбираат македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, имаат право на преведувач.

1.1. Странка во управна постапка и нејзино застапување

Странка во управна постапка е лице по чие барање е поведена постапката или лице против кое се води постапката, односно лице кое заради заштита на своите права или правни интереси има право да учествува во постапката. Странка во управната постапка може да биде секое физичко и правно лице. Исто така, како странка може да се јави и синдикална организација доколку во управната постапка се решава за некое право или правен интерес на член на таа организација како и државен орган, населба, здруженија, групи на лица итн. Странки во управната постапка можат да бидат здруженија на граѓани, фондации и политички партии кои имаат за цел да штитат определени права и интереси на своите членови.

Странката не мора лично да учествува во управната постапка, бидејќи може да биде застапувана од страна на застапници. Постојат повеќе видови застапници:

-законски застапник: лице определено со закон кој врши дејствија место странките што немаат процесна способност.
-привремен застапник: се определува во разни ситуации односно за отсутна странка чие живеалиште не е познато, за странка чиј определен законски застапник има судир на интереси со застапуваната страна, за странка која нема процесна способност, во ситуации кога интересот на

странката или заштитата на здравјето и животот и имот од поголема вредност наложува итно дејствување, а учество на странката или нејзиниот застапник во спроведувањето на ова дејствие е невозможно или би предизвикало несразмерни трошоци.

-заеднички претставник, полномошник: две странки во ист предмет можат да настапуваат заеднички доколку имаат исти барања и не е поинаку утврдено со закон.

-полномошник: може да биде адвокат или некое друго лице кое има процесна способност и кое во име и за сметка на странката ги презема процесните дејствија и тие имаат важност како да ги превзела самата странка.

1.1.1. Како комуницираат управните органи и граѓаните?

Постојат повеќе начини за комуникација помеѓу административните органи и странките. Како што се поднесоци, повикувања, записници, разгледување на списи и известувања во текот на постапката. Основно средство за комуникација е поднесокот кој претставува општ заеднички поим за сите видови писмени или усмени соопштувања (барања, предлози, пријави, молби, жалби, приговори и други соопштенија со кои странките се обраќаат до органот и бараат реализација или заштита на своите права.)

1.1.2. Поведување на постапка

Управната постапка ја поведува надлежниот орган по службена должност или по барање на странките. По службена должност, надлежниот орган ќе ја поведе постапката кога тоа е утврдено со закон и кога ќе се утврди или дознае дека треба да се заштити јавниот интерес. Според ЗОУП, управната постапка се смета дека е поведена на барање на странката на денот кога е поднесено барањето. Управната постапка што е поведена по службена должност започнува со првото дејствие во постапката преземено од овластеното службено лице. Странката барањето за остварување на право, односно правен интерес може да го достави на образец, кој јавниот орган е должен да го изготви, а на тој таксативно се наведени доказите и податоците кои странката е должна да ги приложи кон барањето и доказите и податоците кои јавниот орган надлежен за решавање на работата ги прибавува по службена постапка.

Во случај кога надлежниот орган, по барање на странката,

најде дека, според важечкиот пропис, нема услови за поведување на постапката, тој е должен за тоа да донесе заклучок против кој е допуштена посебна жалба. За да може да се поведе управна постапка, мора претходно да постои предлог, барање, молба од заинтересираното лице, односно од странката. Се бара предлог од странката затоа што странката бара да се признае некое право, да се ослободи од некоја обврска, да се издаде дозвола и слично. Во овие случаи, постапката не може да се поведе по службена должност. Доколку се поведе постапка во претходниот случај, без согласност на странката, тоа дејство е ништовно.

1.1.3 Постапка до донесување на решение

Законот за општата управна постапка содржи одредби кои се однесуваат на постапката до донесување на решение и кои, вообичаено, се нарекуваат испитна постапка. Целта на испитната постапка е доследна примена на начелото на материјална вистина и законитост. Органот што ја води постапката, пред донесување на решението, треба да ги утврди сите факти и околности кои имаат значење за донесување на решението и на странките треба да им се овозможи да ги остварат и да ги заштитат своите права и правни интереси.

Службеното лице што ја води постапката е должно, по потреба, да ја предупреди странката на нејзините права во постапката и да и укаже на правните последици на нејзините дејствија или пропуштања во постапката.

1.1.5. Странки со дипломатски имунитет

Ако во управна постапка странка е странец кој ужива право на дипломатски имунитет во Република Северна Македонија, странска држава или меѓународна организација, важат правилата на меѓународното право признаени од страна на Република Северна Македонија. Во случај на сомневање за постоењето и за обемот на правото на дипломатскиот имунитет, објаснување дава органот на државната управа надлежен за надворешни работи. Службените дејствија што се однесуваат на лицата кои уживаат право на дипломатски имунитет се врши со посредување на органот на државната управа надлежен за надворешни работи.¹

¹ Сл. весник, Закон за општа управна постапка, чл. 28

2. РЕШЕНИЕ

За права, обврски и правни интереси на правните субјекти во управната постапка се решава со конкретен управен акт – решение. Решението се заснова на фактите утврдени во постапката. Решението станува правосилно и кога странката се откажала од правото на жалба. Правосилно решение во управна постапка може да се поништи, да се укине или да се измени само во случаи утврдени со закон.

Законот за општата управна постапка (ЗОУП) јасно ги определува роковите за издавање решение кои, во зависност од видот на постапката и од нејзината сложеност, се движат од 15 до 30 дена сметајќи од денот на предавањето на уредното барање, односно од денот на поведувањето постапка по службена должност, доколку со закон не е утврдено поинаку.

За решението на органот на управата, странката има право на правни лекови.

Правните лекови може да бидат:

- 1) редовни правни лекови
- 2) вонредни правни лекови

Решенијата што се носат во управната постапка можат да содржат определени грешки кои можат да бидат од техничка природа. Против заклучокот со кој веќе донесеното решение се исправува или со кој се одбива предлогот за исправување, е допуштена посебна жалба.

2.1.Форма и составни делови на решението

Писменото решение содржи увод, диспозитив (изрека) образложение, потпис на службеното лице и печат на органот. Со диспозитивот се решава предметот на постапката во целост и за сите барања на странката за кои во текот на постапката не е решено посебно. Ако со решението се налага извршување на некакво дејствие, во диспозитивот ќе се определи и рокот во кој треба да се изврши тоа дејствие. Кога е пропишано дека жалбата не го одлага извршувањето на решението, тоа мора да биде наведено во диспозитивот. Во вакви случаи, во образложението на решението мора да се содржи и повикување на прописот кој го предвидува тоа. Во образложението на решението мора да бидат образложени и оние заклучоци против кои не е допуштена посебна жалба

2.1.1.Делумно, дополнително и привремено решение

Кога за една работа се решава во повеќе точки, а само некои од нив се доспеани за решавање и кога ќе се покаже дека е целесобразно за нив да се решава со посебно решение, надлежниот орган може да донесе решение само за тие точки (делумно решение).

Ако надлежниот орган со решението не одлучил за сите прашања што биле предмет на постапката, тој по предлог на странката или по службена должност, може да донесе посебно решение за прашањата кои со донесеното не се опфатени (дополнително решение). Ако странката поднесе предлог и тој не е прифатен од органот, односно предлогот е одбиен, против заклучокот е допуштена жалба. И ова решение, по однос на правните средства и извршувањето, се смета како самостојно решение.

Ако според околностите на случајот е неопходно пред завршување на постапката да се донесе решение со кое привремено се уредуваат спорни прашања или односи, ова решение ќе се донесе врз основа на податоците што постојат во моментот на неговото донесување. Во таквото решение мора изрично да биде назначено дека е привремено.

Доколку привременото решение се бара од странката, надлежниот орган може да ја услови странката да даде обезбедување за штетата што би можела поради извршување на таквото решение да настапи за спротивната странка. Со донесувањето на решението за главната работа, што се донесува по окончување на постапката, ќе се укине привременото решение. Привременото решение, во однос на правните средства и извршувањето, се смета како самостојно.

2.2.ЗАКЛУЧОК

Со заклучок се одлучува за прашања кои се однесуваат на постапката. Со заклучок се одлучува и за оние прашања кои се јавуваат и како споредни во врска со спроведувањето на постапката, а за кои не се донесува решение, односно кои не се решаваат со решение (на пр., заклучок за износот на надоместокот и посебни награди на сведоци, вештаци, толкувачи и сл.). Ако со заклучок се налага извршување на некое дејствие, ќе се определи и рокот во кој тоа дејствие ќе се изврши. За разлика од решението кое, по правило, се донесува во писмена форма, заклучокот, по правило, усмено им се соопштува на заинтересираните

лица. Написмено се издава заклучок само тогаш кога странката тоа го бара за да може против заклучокот да се изјави посебна жалба или кога веднаш може да се бара извршување на заклучокот. Заклучокот нема да се издаде во писмена форма ако тоа не го бара странката. Против заклучокот може да се изјави посебна жалба само тогаш кога изрично е предвидено во законот. Таквиот заклучок мора да биде образложен и да содржи упатство за жалба. Жалбата се изјавува на ист начин, до ист орган и во ист рок како и жалбата против решение.

Заклучоците против кои не е допуштена жалба можат да се побиваат со жалба против решение, освен ако жалбата против заклучок со ЗОУП е исклучена. Жалбата не го одлага извршувањето на заклучокот, освен ако со закон или со самиот заклучок поинаку не е определено.

3. Спојување на работи во една постапка

Спојувањето на работи во една постапка се врши ако се исполнети определени услови за повеќе управни предмети, наместо да се водат одвоено, да се води една постапка.

Спојување на работи во една постапка може да има ако правата или обврските на странките се засноваат врз иста или слична фактичка состојба и врз иста правна основа и ако органот што ја води постапката во однос на сите предмети е стварно надлежен. Една постапка може да се поведе и да се води и тогаш кога се работи за права и обврски на повеќе странки.

За водење на една постапка во вакви случаи надлежниот орган ќе донесе посебен заклучок. Против заклучокот со кој се дозволува спојување на работи во една постапка, може да се изјави жалба. Доколку таков заклучок донесол орган кој решава во втор степен, тогаш по тој заклучок не е дозволена жалба. Спојувањето на управните работи во една постапка се врши заради економичност и ефикасност во постапката. Во овие случаи, секоја од странките настапува самостојно во постапката.

3.1. Право на изменување, дополнување и откажување на барање

Измена на барање странката може да направи по поведување на постапката, па сè до донесување на решение во прв степен. Странката може да го прошири барањето или, наместо поранешното барање, да

поднесе друго, без оглед дали *проширено* или *изменето* барање се заснова врз иста правна основа, под услов таквото барање да се заснова врз суштествено иста фактичка состојба.

Ако органот што ја води постапката го прифати проширувањето, односно измената на барањето, не треба да се донесува никаков посебен заклучок, но ако го одбие, должен е да донесе заклучок. Против заклучокот е допуштена посебна жалба.

3.2 Откажување од барањето

Во текот на целата постапка, странката може да се откаже од своето барање. Органот што ја води постапката ќе донесе заклучок со кој се запира постапката и за тоа ќе ја извести спротивната странка. Ако натамошното водење на постапката е во јавен интерес или ако тоа го бара спротивната странка, надлежниот орган ќе го продолжи водењето на постапката. Кога постапката е поведена по службена должност, органот може да ја запре постапката. Ако постапката, покрај по службена должност, може да се поведе и по барање на странка, постапката ќе продолжи ако странката поднесе барање и го бара тоа. Против заклучок со кој се запира постапката дозволена е посебна жалба. Странката, со изјава што ја дава на органот што ја води постапката, ќе се откаже од барањето. Изјавата на странката со која се откажува од барањето треба да биде јасна, недвосмислена и изрична, со цел да се види дека странката се откажува од барањето. Изјавата може да се даде преку писмен поднесок или усно на записник пред органот.

3.3. Порамнување

Ако во постапката учествуваат две или повеќе странки со спротивни барања, службеното лице кое ја води постапката ќе настојува во текот на целата постапка странките да се порамнат целосно или барем во одделни спорни точки. Порамнувањето мора да биде секогаш јасно и определено и не смее да биде на штета на јавниот интерес, на јавниот морал или на правниот интерес на трети лица. Службеното лице кое ја води постапката мора на тоа да внимава по службена должност. Ако се утврди дека порамнувањето би било на штета на јавниот интерес, на јавниот морал или на правниот интерес на трети лица, органот што ја води постапката нема да прифати да се склучи порамнување и за тоа ќе донесе посебен заклучок. Порамнувањето се запишува во записник.

Порамнување е склучено кога странките по прочитаниот записник за порамнувањето ќе го потпишат записникот. Заверениот препис на записникот ќе им се предаде на странките ако го бараат. Порамнувањето има сила на извршно решение донесено во управната постапка.

Структура на решени предмети во управна постапка по области во период од 2012-2016 год.²

На 18.06.2019 година се одржала и обука за импеметирање на новиот закон за управни спорови во Р.С.Македонија кадешто со него детално се уредубва постапката пред Управниот суд и пред второстепениот суд и се предвидува задолжителност на јавна расправа во постапката и се дефинирани начелата врз кои се води постапката. Дел од новините во законот се : поголема ефикасност на управниот спор, намалување на должината на управносудската постапка, мериторно одлучување на Управниот Суд, обезбедување на извршност на одлуките на Управниот суд, обезбедување на извршност на одлуките на Управниот суд, воведување на модел одлука и модел постапка. Во

² Извештај за работата на второстепени комисии и управните судови во Македонија

врска со тек на постапката за водење управен спор во согласност со Законот: Поведување управен спор, надлежност на Управниот суд за одлучување по тужбено барање, постапување во случај на донесување на друг управен акт од страна на јавниот орган и одлучување во врска со претходно прашање.

ЗАКЛУЧОК:

Врз основа на горенаведеното, може да се заклучи дека законот за општа управна постапка се состои во тоа што управните органи се должни при остварување на своите надлежности на граѓаните да им обезбедат ефикасно и законско остварување на нивните уставни слободи и права.

Управната постапка ја поведува надлежниот орган по службена должност или по барање на странките.

За права, обврски и правни интереси на правните субјекти во управната постапка се решава со конкретен управен акт решение. Решенијата што се носат во управната постапка можат да содржат определени грешки кои можат да бидат од техничка природа. Исправката на грешката произведува правно дејство од денот кога произведува правно дејство и решението кое се исправа. За исправката се донесува посебен заклучок.

Против кој може да се изјави посебна жалба само тогаш кога изрично е предвидено во законот. Во текот на целата постапка, странката може да се откаже од своето барање. Органот што ја води постапката ќе донесе заклучок со кој се запира постапката и за тоа ќе ја извести спротивната странка. Ако натамошното водење на постапката е во јавен интерес или ако тоа го бара спротивната странка ќе се продолжи водењето на постапката. Органот што ја води постапката ќе донесе заклучок со кој се запира постапката и за тоа ќе ја извести спротивната странка. Против заклучок со кој се запира постапката дозволена е посебна жалба. Странката, со изјава што ја дава на органот што ја води постапката, ќе се откаже од барањето. Изјавата на странката со која се откажува од барањето треба да биде јасна, недвосмислена и изрична, со цел да се види дека странката се откажува од барањето. Изјавата може да се даде преку писмен поднесок или усно на записник пред органот. За да може да се поведе управна постапка, мора претходно да постои предлог, барање. Доколку се поведе постапка во претходниот случај, без согласност на странката, тоа дејство е ништовно.

Zoran Jovanovski PhD
Associate professor
Military Academy Mihailo Apostolski

Summary

The Law on General Administrative Procedure regulates the procedure for realization of the protection of the rights and legal interests of natural persons, legal entities and other parties, as well as protection of the public interest that the ministries, state administration bodies, organizations determined by law, other state authorities, legal entities and natural persons entrusted with the law to exercise public powers and take other administrative actions in administrative matters. The basis of this preparation shall be the first instance procedure, its initiation and course ie initiation of the procedure, the competent authority shall not be obliged to adopt any formal act that the procedure has been commenced, ie no prior conclusion of a formal decision shall be adopted and a conclusion concerning with the same thing.

Key words: *administrative procedure, initiation of proceedings, party, authority, law interest, request, appeal, decision, conclusion.*